

ABSTRACT

Rámcem disertační práce tvoří komplexní interpretace pramenů týkajících se dirigenta, skladatele, publicisty a organizátora hudebního života Jaroslava Vogla (1894-1970). K deskripci uceleného uměleckého profilu, syntézy a pokusu o kritické zhodnocení jsou kapitoly práce členěny tematicky s přihlédnutím k časové souslednosti. Základními zdroji se staly archivní prameny a denní tisk, ve kterých byly získané informace ověřovány a rozvíjeny. Úvodní kapitola věnovaná rodině, vzdělání a prvním profesionálním zkušenostem uvádí souvislosti mezi jeho studiem a genezi budoucího Voglova profesionálního směřování. Centrálním článkem práce je část o umělecky významném období u opery Národního divadla moravskoslezského v Moravské Ostravě mezi světovými válkami, kdy jeho operní realizace a koncerty symfonické hudby dosáhly vysoké umělecké úrovně s mimořádným společenským a edukativním přesahem. Pohled na dramaturgii a kvalitu operních inscenací a koncertů poskytly příležitost k hodnocení významu jeho organizátorské kompetence a vlivu na rozvoj ostravské hudební kultury. Poprvé vůbec práce uvádí korespondenci dirigenta Jaroslava Vogla s Paulem Hindemithem a Igorem Stravinským a písemné kontakty s předními českými umělci. Kompoziční činnost Jaroslava Vogla, prezentována obvykle jeho čtyřmi operami, odkryla poměrně málo známá fakta o jeho dalších tvůrčích záměrech a rozpracovaných dramatických opusech. Některé z jeho skladeb byly podrobeny dílčí a také komplexní analýze s upozorněním na prvky jeho kompozičního přístupu i stylu a napomohly tak pokusu o autorovu klasifikaci včetně zařazení do dané dobové etapy české hudební tvorby. Významnou část Voglova uměleckého odkazu tvoří jeho publicistické práce určené odborné i široké veřejnosti. Zde je Jaroslav Vogel představen jako hudební kritik, scénárista a překladatel a především jako Janáčkovský badatel. Pohled na Voglovu nejdůležitější práci, v podobě monografie o Leoši Janáčkovi, nespočívá v recenzi, ale je včleněn do jiných intencí, podloženými především komparací filozofického náhledu německého filozofa Martina Heideggera a hudebního skladatele Leoše Janáčka. Stať se snaží osvětlit případné analogie v myšlení a chápání lidské existence i životního prostoru obou osobností, přičemž reflexe se opírá právě o postřehy a dedukce z Janáčkovy díla, jak je uvedl ve zmíněné knize Jaroslav Vogel. Poslední kapitola disertační práce se zabývá Voglovou hudební interpretací daných děl z pozice dirigenta a šéfa opery Národního divadla v Praze, následně pak šéfdirigenta Státní filharmonie v Brně. Tato část – společně s kapitolou o ostravské etapě Jaroslava Vogla – zůstávají stěžejními pro vyhodnocení rozměru jeho významu pro ostravskou hudební kulturu mezi světovými válkami v návaznosti na dirigentovo pražské působení a jeho umělecké aktivity po roce 1948.

Klíčová slova: Jaroslav Vogel, dirigent, opera, symfonický orchestr, kompozice, Vincent d'Indy, Vítězslav Novák, Ema Destinnová, hudební kultura, Bohuslav Martinů, Paul Hindemith, Igor Stravinskij, hudební kritika, Leoš Janáček, Martin Heidegger, filharmonie.